

25. *Dijal'nist' sub'jektiv velykogo, seredn'ogo, malogo ta mikropidpryjemnyctva 2016* : stat. zb. Derzh. sluzhby stat. Ukraïny. Kyïv : TOV "Vyd-vo "Konsul'tant", 2017. 624 s.
26. *Indeksy spozhyvchyh cin za 2016 rik*: stat. zb. Derzh. sluzhby stat. Ukraïny. Kyïv : DP "Informacijno-analitychne agentstvo", 2017. 181 s.
27. *Oficijnyj sayt kompanii "Restorannyj konsal'tyng"*. URL : <https://www.recon.com.ua/>.
28. *Najdjuk V. S. Sutnist' ta peredumovy innovacijnogo rozvytku pidpryjemstv. Marketyng i menedzhment innovacij*. 2013. № 3. S. 251—263.
29. *Derunova T. A., Terehov A. M. Innovacionnoe oborudovanie v sfere obshhestvennogo pitanija*. Novainfo. 2016. № 40: URL : <http://novainfo.ru/article/4201>.
30. *P'jatnyc'ka G. T. Restoranne gospodarstvo Ukraïny: rynkovi transformacii', innovacijnyj rozvytok, strukturna pereorijentacija* : monografija. Kyïv : Kyïv. nac. torg.-ekon. un-t, 2007. 465 s.

УДК 339.13:69.2 (477)

ЗОЛОТАРЬОВА Оксана,

*асистент кафедри товарознавства та митної справи
Київського національного торговельно-економічного університету*

МЕРЕЖКО Ніна,

*д. т. н., проф., завідувач кафедри товарознавства та митної справи
Київського національного торговельно-економічного університету*

ШУЛЬГА Ольга,

*к. т. н., старший викладач кафедри товарознавства
та митної справи Київського національного
торговельно-економічного університету*

РИНОК ПРИРОДНОГО БУДІВЕЛЬНОГО КАМЕНЮ В УКРАЇНІ

Проаналізовано динаміку виробництва, експорту та імпорту природного будівельного каменю в Україні. Наведено асортиментну структуру природного будівельного каменю, представленого на ринку України.

Ключові слова: природний будівельний камінь, ринок, виробництво, експорт, імпорт.

Золотарева О., Мережко Н., Шутьга О. Рынок природного строительного камня в Украине. Проанализирована динамика производства, экспорта и импорта природного строительного камня в Украине. Приведена ассортиментная структура природного строительного камня, представленного на рынке Украины.

© Золотарьова Оксана, Мережко Ніна, Шутьга Ольга, 2018

Ключевые слова: природный строительный камень, рынок, производство, экспорт, импорт.

Постановка проблеми. Україна належить до числа провідних мінерально-сировинних держав світу. Поєднання різновікових структурних елементів, що сформувалися внаслідок прояву всіх властивих становленню земної кори процесів, обумовило наявність в Україні широкого діапазону корисних копалин, що становлять мінерально-сировинну базу країни [1–2]. Україна має в своїх надрах 5 % мінерально-сировинного потенціалу світу, що налічує майже 200 видів корисних копалин, з яких 94 види мають промислове значення [3].

Вагомий економічний потенціал мають запаси нерудних будівельних матеріалів, які є основною матеріальною базою для будівельного комплексу. Їхня промисловість істотно впливає на темпи зростання інших галузей економіки та соціально-економічний стан суспільства в цілому [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань щодо формування та розвитку ринку природного каменю, що використовується в будівельній галузі, присвячено праці вітчизняних науковців і практиків, зокрема, М. А. Пічугіна, П. Г. Варшавця, П. В. Захарченка, В. В. Самойлович, Т. В. Котуранової, Ю. В. Пинди, І. А. Довгалюк, В. О. Колосова, О. Л. Гелета та ін. [5–15]. Проте ситуація в галузі повсякчас змінюється, що створює потребу проведення нових досліджень.

Мета статті – аналіз стану ринку природного будівельного каменю в Україні.

Матеріали та методи. Під час дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу й синтезу, системного підходу, порівняння та узагальнення офіційних даних Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, Державної геологічної служби України, Української асоціації вапняної промисловості.

Результати дослідження. Промисловість будівельних матеріалів включає виробництво широкого асортименту природного каменю, що використовується в будівництві на всіх етапах зведення споруд: для кладки стін, зовнішнього облицювання будівель, внутрішнього оздоблення тощо [1].

У 2006–2008 рр. спостерігалася тенденція до щорічного зростання обсягів видобування природного будівельного каменю. У 2009–2010 рр. відбулося суттєве скорочення у зв'язку з нестабільним економічним становищем як в Україні, так і світі в цілому. За період 2011–2013 рр. ці показники досягли рівня попередніх років, однак через політичну ситуацію на територіях, найбільш багатих на поклади природного будівельного каменю, доступ до них з метою проведення гірничо-видобувних робіт став обмеженим. Відтак динаміка видобутку будівельного каменю в 2014–2016 рр. характеризується спадом (*рис. 1*) [1].

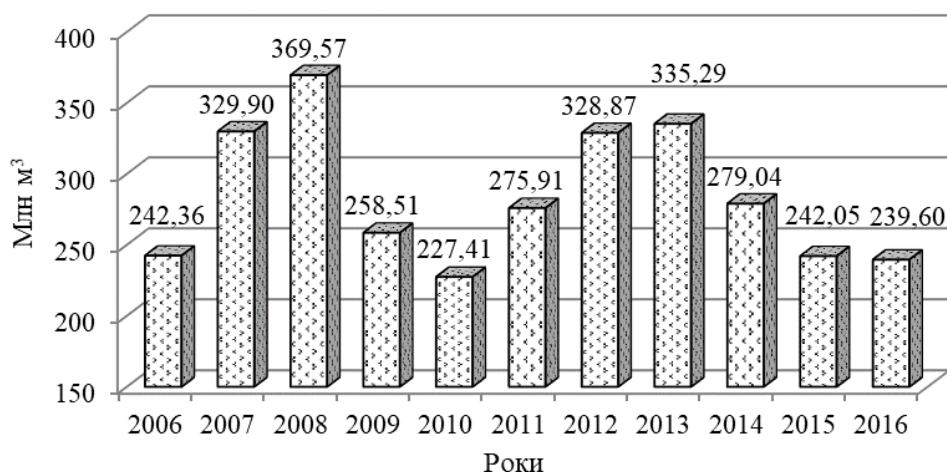

Рис. 1. Динаміка видобутку природного будівельного каменю в 2006–2016 рр. [1]

Деяка інша ситуація спостерігається у видобутку облицювального каменю: протягом досліджуваного періоду найменші його обсяги припадають на 2006–2010 рр. У 2011–2016 рр. видобуток облицювального каменю зростає із коливаннями в невеликих межах. У середньому за цей період щорічно видобували 465 тис. м³ (рис. 2) [16–17].

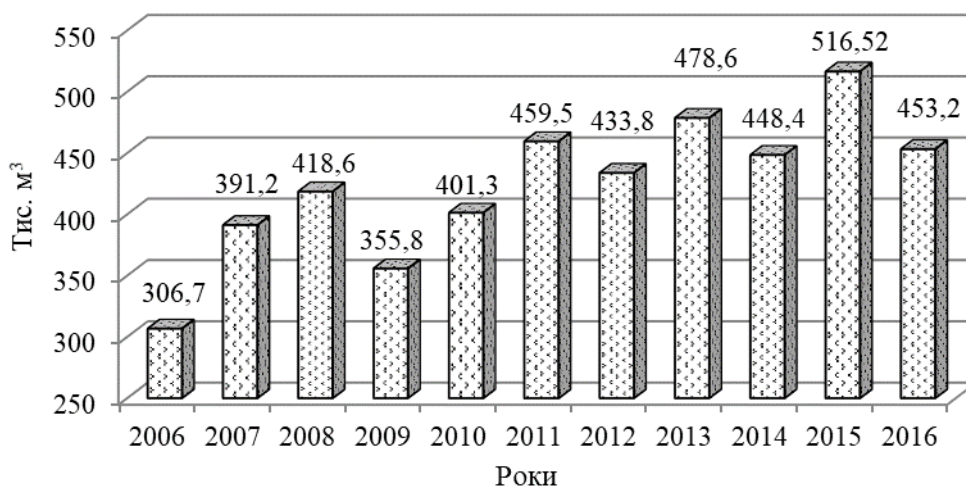

Рис. 2. Динаміка видобутку природного облицювального каменю в 2006–2016 рр. [1; 16–17]

Асортимент каменю облицювального представлено гірськими породами різного походження (гранітом, лабрадоритом, габро, вапняком, пісковиком, туфом, гіпсом, мрамуром та ін.), структуру запасів яких в Україні наведено на рис. 3. Найбільша частка припадає на граніт, вагомий обсяг видобувається лабрадориту та габро, є незначні запаси вапняку, пісковуку, туфу, гіпсу, мрамру та інших порід [1].

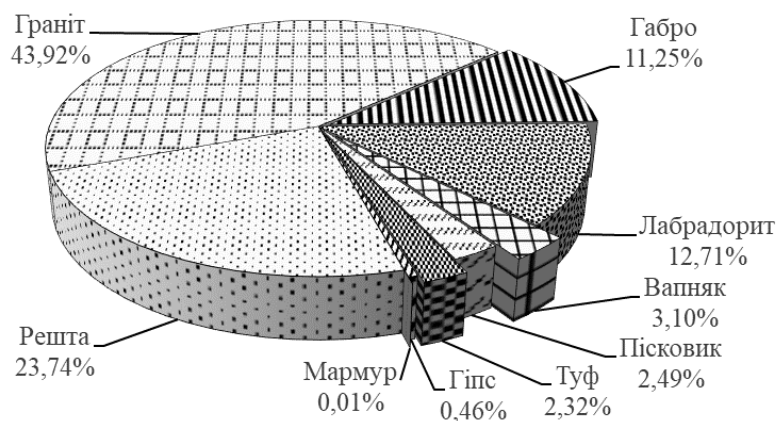

Рис. 3. Структура запасів каменю облицювального за видами станом на 01.01.2017 р. [1]

Станом на 01.01.2017 р. загальні балансові запаси каменю облицювального в Україні становили 336 408.44 тис. м³. Найбільша кількість його родовищ, залучених до промислової розробки, розташована на території Житомирської області, де в 2016 р. видобуто 390.13 тис. м³ облицювального каменю (рис. 4). Найбільші підприємства, які видобувають облицювальний камінь, – КП "Кіровгеологія" (23.23 тис. м³), ВАТ "Коростишівський кар'єр" (18.21 тис. м³), ПМП "Полісся" (16.32 тис. м³) [1].

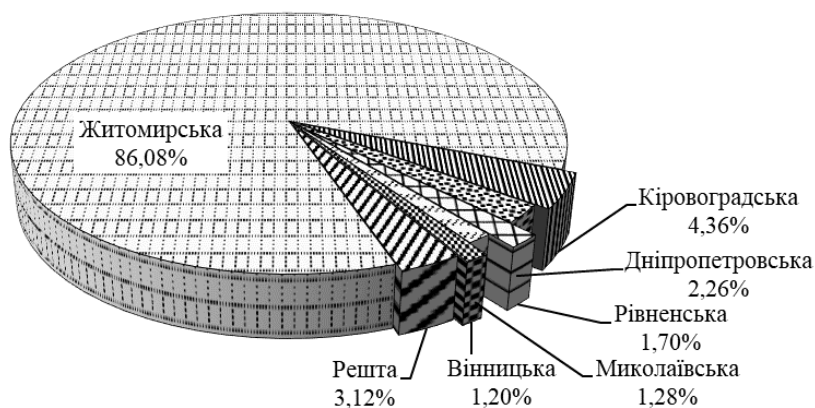

Рис. 4. Структура видобутку облицювального каменю по областях у 2016 р. [1]

Важливим видом будівельних матеріалів є стінові блоки з природного піляного каменю, видобуток якого протягом 2006–2013 рр. відбувався в значних обсягах. У 2006–2008 рр. він перевищував 1500 тис. м³. У 2009–2013 рр. відбулося суттєве скорочення, в середньому більше ніж удвічі (рис. 5).

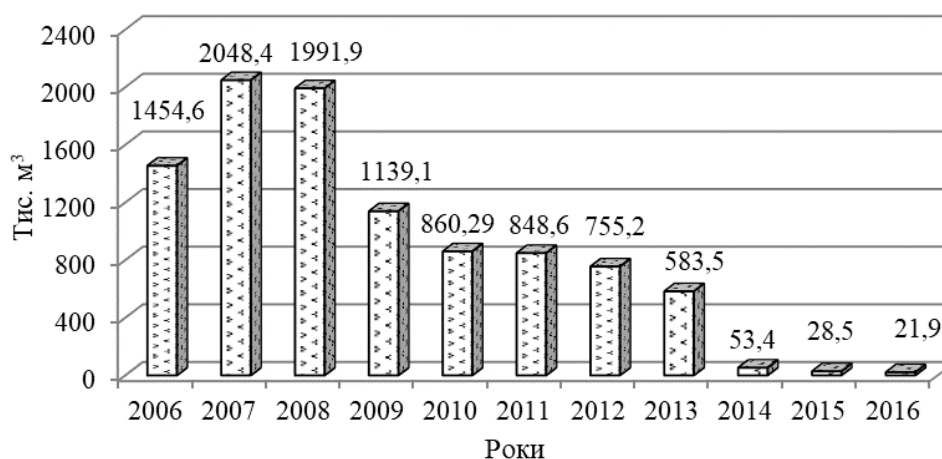

Рис. 5. Динаміка видобутку природного піляного каменю в 2006–2016 рр. [1]

У 2014–2016 рр. видобуток піляного каменю, який в Україні представлено переважно вапняком (95,5 %) і в незначній кількості вулканічним мергелем, туфом, крейдою, опокою (рис. 6), скоротився в десятки разів [1].

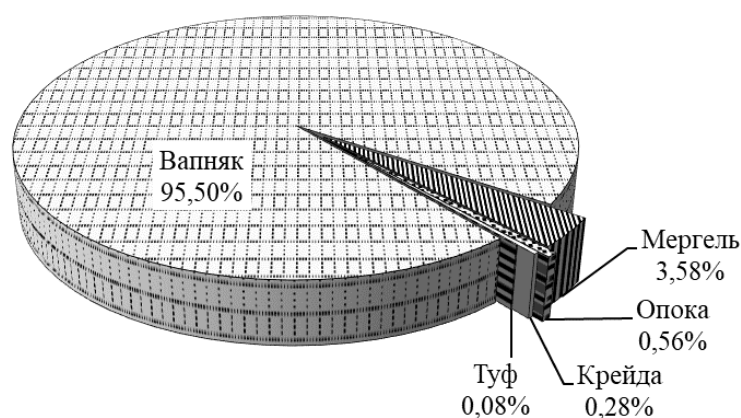

Рис. 6. Структура запасів природного піляного каменю за видами сировини станом на 01.01.2017 р. [1]

Різне скорочення видобутку піляного каменю пов'язано з політичною ситуацією на території, найбільш багатій на його поклади. Суттєва кількість родовищ піляного каменю зосереджена на території АР Крим, яка була основним регіоном його видобутку в 2013 р. (рис. 7, а), а також в Чернівецькій, Вінницькій та Одеській областях, де в 2014–2017 рр. продовжував здійснюватися видобуток (рис. 7, б).

Так, відсутність доступу до групи високоякісних піляльних каменів, що в Україні представлено переважно вапняком, найбільші та найцінніші родовища якого містяться на території АР Крим, призвели до масштабного скорочення їх видобутку [2]. За 2014–2017 рр. обсяги видобування вапнякового каменю зменшилися майже в 3,5 раза порівняно з 2013 р. (рис. 8).

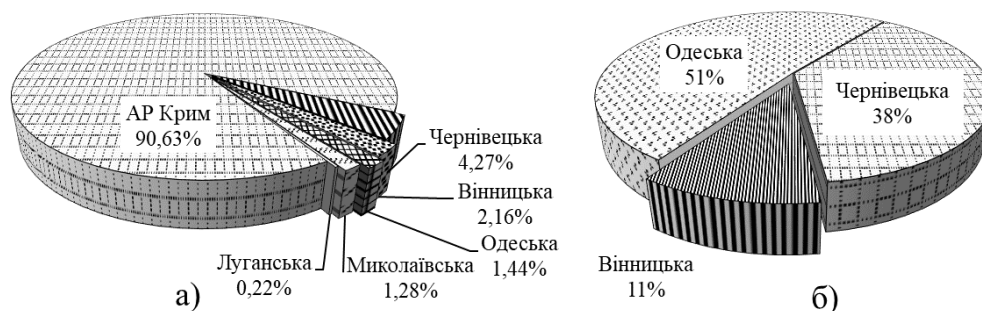

Рис. 7. Розподіл видобутку пиляного каменю по адміністративних областях [1]

Дефіцит вапнякового каменю на ринку спонукав виробників з інших регіонів активно розвивати виробництво. Уже з 2015 р. відбулися суттєві зміни в регіональній структурі виробництва: на перші позиції вийшли області Західного регіону країни – Тернопільська та Хмельницька. Загалом, після кількарічного спаду, 2016 р. показав зростання виробництва вапняку на 15 %. Однак 2017-й відзначився спадом виробництва – видобуто на 13 % менше вапняку порівняно з попереднім роком. В умовах непевності й низької прогнозованості ситуації на Сході та високої вартості імпортування через девальвацію гривні реальний шлях вирівнювання дефіциту – збільшення потужностей видобування вапнякових кар'єрів Західного регіону, що вимагає проведення певної модернізації [19].

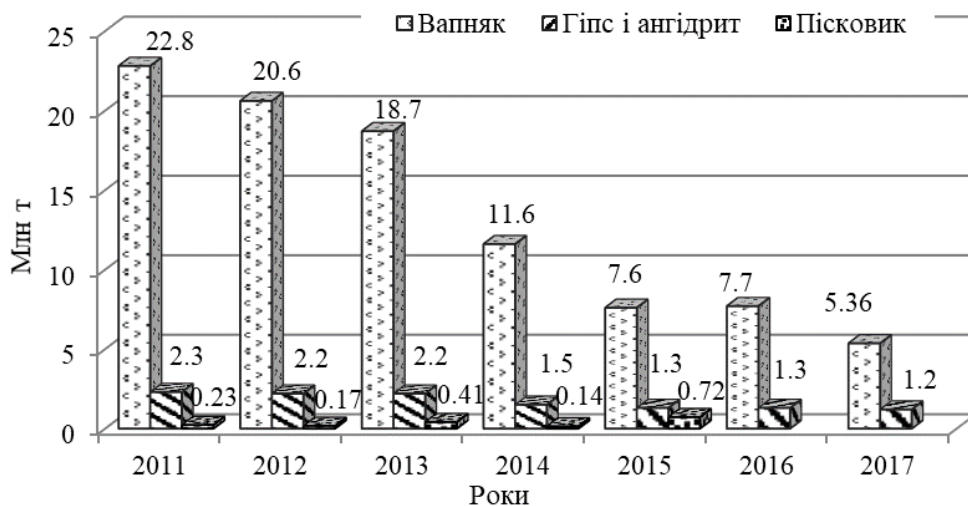

Рис. 8. Обсяги добування вапняку, пісковик, гіпсу й ангідриту в Україні в 2011–2017 рр. [16–19]

Так, відсутність доступу до групи високоякісних пиляльних каменів, що в Україні представлено переважно вапняком, найбільші та найцінніші родовища якого містяться на території АР Крим, призвели до масштабного скорочення їх видобутку [2]. За 2014–2017 рр. обсяги видобування вапнякового каменю зменшилися майже в 3.5 раза порівняно з 2013 р.

Ринок вапняку характеризується високою концентрацією компаній-виробників. Найбільші десять з них становлять понад 90 % ринку. У 2017 р. найбільшими компаніями Західного регіону, які збільшили видобування вапняку в два-три рази порівняно із попередніми періодами, стали підприємства: "Гірничо-добувна промисловість" – 23 % ринку, "Тернопільський кар'єр" – 15 %. Серед компаній Східного регіону в 2017 р. найбільшу частку становила компанія UMG – 28 % [19].

В умовах дефіциту вапняку перед його споживачами постала проблема забезпечення власного виробництва цією сировиною. Зокрема, споживачі були змушені вдаватися до різкого збільшення імпорту, особливо в першій половині 2015 р. [20]. Тенденція суттєвого збільшення імпорту та зменшення експорту вапняку спостерігається протягом останніх трьох років [21]. У 2015 р. в Україну імпортовано понад 1.5 млн т вапняку, флюсу вапнякового та іншого вапнякового каменю на майже 32.22 млн дол. США. Експорт цієї продукції в 2015 р. становив 4.52 тис. т на суму 70 тис. дол. США (рис. 9) [16; 21].

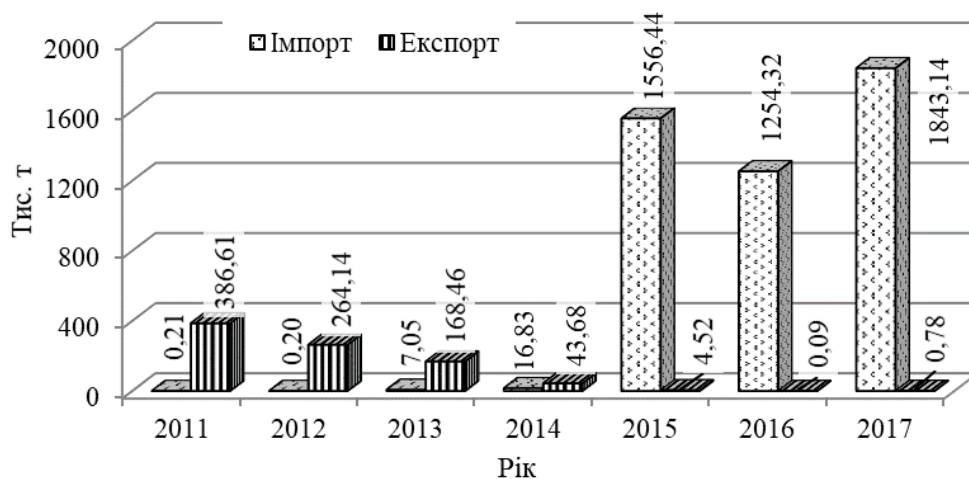

Рис. 9. Динаміка експорту та імпорту вапняку протягом 2011–2017 рр. [20]

У 2016–2017 рр. імпорт продовжує бути фактором, який значно впливає на ринок. У 2016 р. в Україну завезено 1.25 млн т вапняку на суму 23 млн дол. США, а в 2017 – 1.84 млн т, що на 47.2 % більше, вартістю 43 млн дол. США [20–21].

Експорт вітчизняного вапняку в 2011–2013 рр. значно перевищував імпорт як в натуральному, так і вартісному вираженні. Починаючи з 2015 р. ситуація докорінно змінилася. У 2015–2017 рр. експорт був практично відсутнім (менше ніж 1 %), оскільки на цей час обсяги видобутого в Україні вапняку йдуть на задоволення потреб внутрішнього ринку [21]. Основними імпортерами вапняку протягом досліджуваних років були РФ, Польща, Румунія, ОАЕ та Словаччина (табл. 1) [22].

Імпорт – експорт вапняку в 2011–2017 рр.
із зазначенням країн-контрагентів [22]

Імпорт			Експорт		
країна	вартість, тис. дол. США	питома вага, %	країна	вартість, тис. дол. США	питома вага, %
<i>2011 р.</i>					
РФ	29	67.44	Білорусь	5839	72.77
Румунія	13	30.23	РФ	1728	21.54
Польща	1	2.33	Молдова	388	4.84
<i>2012 р.</i>					
Австралія	10	50	Білорусь	2108	50.12
Молдова	3	15	РФ	1817	43.20
Словаччина	2	10	Молдова	280	6.66
<i>2013 р.</i>					
Польща	90	62.94	Білорусь	1703	71.83
РФ	51	35.66	РФ	413	17.42
Словаччина	2	1.40	Молдова	253	10.67
<i>2014 р.</i>					
Румунія	372	98.41	Білорусь	632	61.42
Словаччина	5	1.32	Молдова	374	36.35
Польща	1	0.26	РФ	22	2.14
<i>2015 р.</i>					
Румунія	7495	23.26	Молдова	70	100
ОАЕ	7428	23.05			
Словаччина	7231	22.44			
<i>2016 р.</i>					
РФ	9592	41.72	Польща	8	100
Словаччина	4794	20.85			
ОАЕ	3325	14.46			
<i>2017 р.</i>					
РФ	20 973	48.63	Сербія	34	89.47
Словаччина	9017	20.91	Білорусь	3	7.89
ОАЕ	4856	11.26	Німеччина	1	2.63

Водночас імпорт інших видів природного каменю (мармуру, туфу, граніту, гіпсу, ангідриту тощо) хоча й зазнав змін, однак не суттєвих. Імпорт мармуру в 2014, 2015 і 2017 рр. різко зменшився – до 0.96; 0.65 і 0.78 тис. т, що вдвічі-втричі більше ніж в 2011–2013 рр. Лише в 2016 р. імпорт мармуру зріс до рівня попередніх періодів, а саме до 2.58 тис. т (рис. 10) [21].

Обсяги імпорту в Україну гіпсу та ангідриту дещо зросли в 2014–2016 рр., однак обсяги ввезення не перевищували 5 тис. т. Середньорічний обсяг імпорту цих матеріалів за досліджуваний період становив 2.47 тис. т [21].

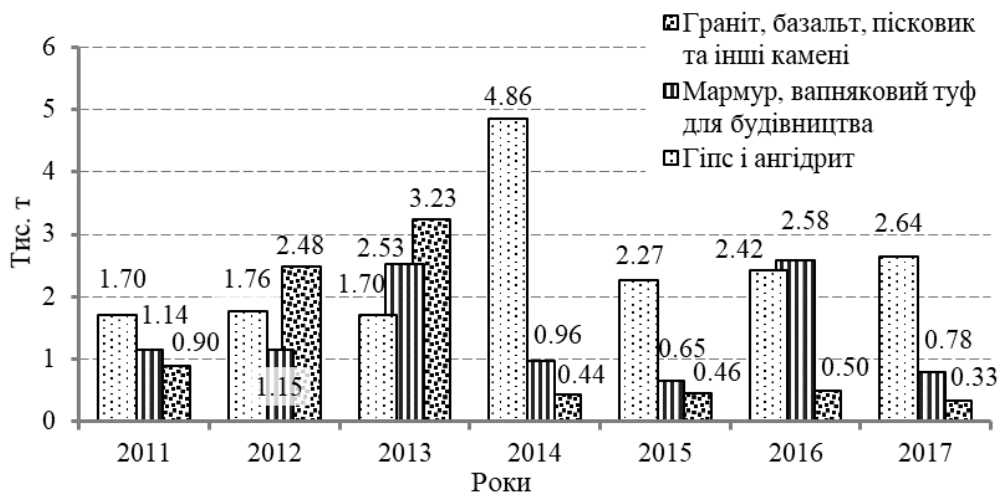

Рис. 10. Динаміка імпорту природного каменю за видами в 2011–2017 рр. [21]

У структурі експорту серед інших видів природного каменю (крім вапняку) переважають гіпс, ангідрит, а також граніт, базальт і пісковик, поклади яких в значній мірі представлено на території України. Водночас експорт мармуру взагалі відсутній.

Експорт граніту, базальту, пісковіку не має чіткої тенденції й коливається в межах 60–80 тис. т. Середньорічний обсяг експорту цих матеріалів за досліджуваний період становив 73 тис. т. Аналогічна ситуація склалася і з експортом гіпсу та ангідриту, хоча їх обсяги дещо менші й у середньому становлять 56.3 тис. т на рік (рис. 11).

Рис. 11. Динаміка експорту природного каменю за видами в 2011–2017 рр. [21]

Відповідно в 2014–2017 рр. суми імпорту мармуру, ангідриту й гіпсу були меншими, ніж у 2011–2013 рр. Виключенням для мармуру став 2016 р., коли його імпорт становив 904 тис. дол. США (майже на

рівні 2013 р.), а для гіпсу й ангідриту – 2014 р., коли їхній імпорт був найбільшим і становив 4.86 тис. т на суму 854 тис. дол. США. Суми експорту гіпсу й ангідриту, граніту, базальту й пісковіку в 2015–2017 рр. значно менші, ніж у 2011–2014 рр. Щодо граніту й пісковіку, то спад їхнього експорту в 2017 р. був не такий різкий і становив 25 % порівняно з 2015 р. Їхній експорт у 2016 р. був майже однаковим із 2017 р.: відповідно 6.875 та 7.053 тис. дол. США [21].

Основними країнами-імпортерами вітчизняних граніту, базальту та пісковіку були РФ, Польща, Італія, Індія, а з 2014 р. й Узбекистан. Ввезення цих матеріалів в незначних кількостях здійснювалося найчастіше з Вірменії, Фінляндії та РФ (табл. 2) [22].

Таблиця 2

**Імпорт – експорт граніту, базальту й пісковіку
в 2011–2017 рр. із зазначенням країн-контрагентів [22]**

Імпорт			Експорт		
країна	вартість, тис. дол. США	питома вага, %	країна	вартість, тис. дол. США	питома вага, %
<i>2011 р.</i>					
Фінляндія	73	28.74	Італія	4050	30.33
Японія	53	20.87	РФ	2032	15.22
Шрі-Ланка	40	15.75	Польща	1364	10.22
<i>2012 р.</i>					
Грузія	171	31.78	Італія	3546	28.00
Фінляндія	84	15.61	Індія	1751	13.83
Вірменія	61	11.34	РФ	1530	12.08
<i>2013 р.</i>					
Бразилія	245	24.21	Італія	2350	19.91
РФ	186	18.38	РФ	1759	14.90
Вірменія	103	10.18	Індія	1682	14.25
<i>2014 р.</i>					
Фінляндія	29	22.14	Італія	3589	27.76
Шрі-Ланка	21	16.03	Узбекистан	1498	11.58
Вірменія	17	12.98	Індія	1488	11.51
<i>2015 р.</i>					
Італія	58	44.27	Італія	2425	24.90
РФ	23	17.56	Польща	1647	16.91
Вірменія	23	17.56	Узбекистан	1519	15.60
<i>2016 р.</i>					
РФ	26	30.59	Польща	1344	19.55
Вірменія	19	22.35	Узбекистан	1163	16.92
Індія	11	12.94	Італія	1036	15.07
<i>2017 р.</i>					
Італія	13	20.97	Узбекистан	1238	17.55
Франція	12	19.35	Польща	966	13.70
Іспанія	12	19.35	Італія	760	10.78

Гіпс і ангідрит експортувалися переважно до РФ, Молдови й Білорусі, імпортували ці види каменю здебільшого з Німеччини, Польщі та Китаю, інколи з США, а в 2017 р. – з РФ, ОАЕ та Словаччини (табл. 3) [22].

Таблиця 3

**Імпорт-експорт гіпсу й ангідриту
в 2011–2017 рр. із зазначенням країн-контрагентів [22]**

Імпорт			Експорт		
країна	вартість, тис. дол. США	питома вага, %	країна	вартість, тис. дол. США	питома вага, %
<i>2011 р.</i>					
Німеччина	250	48.36	РФ	3189	51.87
Польща	127	24.56	Молдова	1834	29.83
Китай	63	12.19	Білорусь	666	10.83
<i>2012 р.</i>					
Німеччина	375	60.58	РФ	3004	49.84
Польща	107	17.29	Молдова	2055	34.10
Китай	78	12.60	Білорусь	583	9.67
<i>2013 р.</i>					
Німеччина	405	67.73	Молдова	1899	60.61
Китай	101	16.89	РФ	835	26.65
США	26	4.35	Білорусь	377	12.03
<i>2014 р.</i>					
Німеччина	454	53.22	Молдова	2070	60.83
Туреччина	245	28.72	Білорусь	681	20.01
Китай	136	15.94	РФ	646	18.98
<i>2015 р.</i>					
Німеччина	346	73.46	Молдова	812	60.37
Китай	68	14.44	Білорусь	453	33.68
США	20	4.25	РФ	80	5.95
<i>2016 р.</i>					
Німеччина	320	68.97	Білорусь	855	45.99
Угорщина	47	10.13	Молдова	805	43.30
Китай	39	8.41	РФ	107	5.76
<i>2017 р.</i>					
Німеччина	403	48.63	Молдова	709	50.25
Китай	71	20.91	Білорусь	557	39.48
Угорщина	59	11.26	РФ	115	8.15

Вартість експортованого гіпсу й ангідриту в 2017 р. коливалася в значних межах. Найбільше гіпсу й ангідриту вивезено до Молдови – 17.67 тис. т за ціною 35.32 дол. США за тону, до Білорусі – 13.21 тис. т за ціною 31.1 дол. США за тону та РФ – 1.03 тис. т за 99.16 дол. США за тону, тоді як у 2016 р. – від 16 до 22 дол. США за тону.

Висновки. Сучасний стан ринку природного каменю в Україні характеризується зменшенням обсягів видобування і зростанням цін на цю продукцію. Анексія Криму та військові дії на Сході України, які були основними регіонами видобутку вапняку, граніту, пісковика, істотно відобразилися на обсязі ринку, спровокувавши різкий спад і дефіцит каменю. Відбувся перерозподіл логістики ринку з орієнтацією на Західний регіон.

Різке падіння національної валюти унеможливило розглянути збільшення імпорту як легке вирішення питання дефіциту природного будівельного каменю через порівняно високу вартість закордонної сировини. З одного боку, це відкриває великі можливості для західних компаній, що зможуть організувати виробництво у великих масштабах і з прийнятною собівартістю. З іншого – реалізація такої стратегічної цілі потребує поліпшення технічного рівня виробництва, для чого треба ініціювати й виконувати інноваційні та інвестиційні проекти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Мінеральні ресурси України* : Щорічник. Київ : ДНВП "Геоінформ України", 2017. 268 с.
2. *Стан мінерально-сировинної бази України*. URL : <http://geo.gov.ua/stan-mineralno-sirovinnoi-bazi.html>.
3. *Мінерально-сировинна база України*. URL : <http://geoinf.kiev.ua/mineralno-sirovynna-baza-ukrayiny/>.
4. *Богінська Л. О.* Економічні засади формування та використання ресурсного потенціалу будівельного підприємства. *Наук. вісн. Ужгород. ун-ту.* 2016. № 1 (2). С. 316—320. Серія : "Економіка".
5. *Пічугіна М. А.* Аналіз стану ринку будівельних матеріалів України. URL : <http://sru.fmm.kpi.ua/article/view/73057/68388>.
6. *Варшавець П. Г., Ляліна Н. П.* Аспекти виробництва будівельних стінових матеріалів в Україні. *Строительные материалы и изделия.* 2015. № 1. С. 30—31.
7. *Захарченко П. В., Гаврик О. М., Калугіна О. М.* Дослідження ринку матеріалів для внутрішнього облицювання приміщень. *Строительные материалы и изделия.* 2011. № 2. С. 27—32.
8. *Самойлович В. В.* Вибір матеріалів для формування екологічно безпечного середовища життєдіяльності. *Містобудування та територіальне планування.* 2014. № 52. С. 356—362.
9. *Котуранова Т. В., Соколова Ю. В.* Аналіз інноваційних досягнень на світовому та національному ринку мармуру та граніту. *Вісн. Придніпр. держ. акад. будівництва та архітектури.* 2011. № 1—2. С. 154—155.
10. *Пинда Ю. В.* Сучасний стан та особливості розвитку будівельного сектора в Причорноморському регіоні України. *Причорноморські екон. студії.* 2016. № 9 (2). С. 41—46.

11. Довгалюк І. А. Особливості унікальної геологічної структури Іллінецького метеоритного кратеру і його промислове освоєння : зб. наук. пр. Нац. гірничого ун-ту. 2017. № 50. С. 48—56.
12. Колосов В. О., Ступнік М. І., Калініченко В. О. Стан та перспективи розвитку гірничодобувної промисловості України. Розробка родовищ. 2014. № 1. С. 193—197.
13. Гелета О. Л. Використання природного каміння у ландшафтному дизайні. Коштовне та декоративне каміння. 2012. № 2. С. 18—26.
14. Гелета О. Л. Статистичні дослідження і аналіз кризових явищ 2008–2010 років на ринку декоративного каміння на прикладі динаміки експортно-імпортних операцій в Україні. Коштовне та декоративне каміння. 2012. № 1. С. 14—21.
15. Гелета О. Л. Огляд експортно-імпортних операцій з декоративним камінням в Україні у 2007 р. Коштовне та декоративне каміння. 2008. № 2. С. 3—12.
16. Статистичний бюлетень за 2015 рік. Київ : Держ. служба статистики України, 2016. 101 с.
17. Виробництво основних видів промислової продукції за 2011–2014 рр. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/pr/prm_ric/prm_ric_u/vov2005_u.html.
18. Виробництво основних видів промислової продукції по місяцях 2015 року. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/pr/ovp/ovp_u/ovp2015.html.
19. Дослідження ринку вапна і вапняку в Україні (підсумки 2016–2017 років). URL : <http://limeindustry.in.ua/uk/pressreleases/show/42>.
20. Дослідження імпортно-експортної динаміки вапнякового каменю в Україні. URL : <http://limeindustry.in.ua/uk/pressreleases/show/51>.
21. Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД. URL : <http://sfs.gov.ua/ms/f11>.
22. Зовнішня торгівля України із зазначенням основних країн-контрагентів. URL : <http://sfs.gov.ua/ms/f3>.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2018.

Zolotareva O., Merezko N., Shulga O. Natural building stone market in Ukraine.

Background. Ukraine is one of the leading mineral raw materials country in the world. The stocks of natural stone building materials are of great economic importance. This makes an analysis of the state of production of natural stone materials and their market development trends in Ukraine a promising direction of research.

The aim of the article is to analyze the current state of natural building stone market in Ukraine.

Material and methods. While researching the general scientific and special methods of analysis and synthesis, systematic approach, comparison and synthesis were used.

Results. The dynamics of the natural stone production in 2014–2016 is characterized by a decline. The volume of its production in 2016 amounted to 23.96 thousand m³. The production of natural facing stone is stable and in 2016 it was 453.2 thousand m³. The largest quantity facing stone was produced in the Zhytomyr region (390.13 thousand m³), where most of its deposits are concentrated.

The production of sawn stone predominantly represented in Ukraine by limestone (95.5 %) showed ten times decrease in 2014–2016 and reached 21.9 thousand m³ in 2016. The lack of access to the limestone deposits in the Crimea (the main region of limestone mining) led to a large reduction in its production. As a result, there have been significant changes in the regional structure of their production with concentration in the western regions.

Import of limestone in 2015–2017 grew significantly in conditions of its deficit. Ukraine imported 1.84 million tonnes of limestone in 2017, it was on 47.2 % more than in 2016. And the export of limestone from Ukraine was practically absent in 2015–2017. Imports of other natural stone materials also changed. Imports of marble dropped to 0.78 thousand tons in 2017. Exports of marble were practically absent. The volumes of imports into Ukraine of gypsum and anhydrite did not exceed 5 thousand tons in 2014–2016.

Gypsum and anhydrite, as well as granite, basalt and sandstone predominated in the structure of exports of natural stone materials. The average annual export of granite, basalt, and sandstone is 73 thousand tons. The volume of exports of gypsum and anhydrite is slightly lower and averages 56.3 thousand tons per year.

Conclusion. The current state of natural building stone market in Ukraine is characterized by a decrease in the volume of their extraction. The annexation of the Crimea and military actions in the East of Ukraine, which were the main regions for limestone, granite, and sandstone production, significantly affected the volume of the market, provoking a sharp decline and a shortage of stone. Redistribution of market logistics with an orientation towards the West region has taken place. On the one hand, it opens opportunities for Western companies. On the other hand, the implementation of such a strategic goal requires the improvement of the technical level of production, for which it is necessary to initiate and implement innovative and investment projects.

Keywords: natural building stone, market, production, export, import.

REFERENCES

1. *Mineral'ni* resursy Ukrainy : Shhorichnyk. Kyiv : DNVP "Geoinform Ukrainy", 2017. 268 s.
2. *Stan* mineral'no-syrovynnoi' bazy Ukrainy. URL : <http://geo.gov.ua/stan-mineralno-sirovinnoi-bazi.html>.
3. *Mineral'no-syrovynna* baza Ukrainy. URL : <http://geoinf.kiev.ua/mineralno-syrovynna-baza-ukrayiny/>.
4. *Bogins'ka L. O.* Ekonomichni zasady formuvannja ta vykorystannja resursnogo potencialu budivelnogo pidpryjemstva. *Nauk. visn. Uzhgorod. un-tu.* 2016. № 1(2). S. 316—320. Serija : "Ekonomika".
5. *Pichugina M. A.* Analiz stanu rynku budivelnih materialiv Ukrainy. URL : <http://spu.fmm.kpi.ua/article/view/73057/68388>.

6. *Varshavec' P. G., Ljalina N. P.* Aspekty vyrobnyctva budivel'nyh stinovyh materialiv v Ukraini. Stroytel'nye materyaly u yzdelyja. 2015. № 1. S. 30—31.
7. *Zaharchenko P. V., Gavryk O. M., Kalugina O. M.* Doslidzhennja rynku materialiv dlja vnutrishn'ogo oblycjuvannja prymishhen'. Stroytel'nye materyaly u yzdelyja. 2011. № 2. S. 27—32.
8. *Samojlovyh V. V.* Vybir materialiv dlja formuvannja ekologichno bezpechnogo seredovyshha zhyttjedijal'nosti. Mistobuduvannja ta terytorial'ne planuvannja. 2014. № 52. С. 356—362.
9. *Koturanova T. V., Sokolova Ju. V.* Analiz innovacijnyh dosjagnen' na svitovomu ta nacional'nomu rynku marmuru ta granitu. Visn. Prydnipr. derzh. akad. budivnyctva ta arhitektury. 2011. № 1—2. S. 154—155.
10. *Pynda Ju. V.* Suchasnyj stan ta osoblyvosti rozvytku budivel'nogo sektora v Prychornomors'komu regioni Ukrainy. Prychornomors'ki ekon. studii'. 2016. № 9 (2). S. 41—46.
11. *Dovgaljuk I. A.* Osoblyvosti unikal'noi' geologichnoi' struktury Illinec'kogo meteorytnogo krateru i jogo promyslove osvojen'nja : zb. nauk. pr. Nac. girnychogo un-tu. 2017. № 50. S. 48—56.
12. *Kolosov V. O., Stupnik M. I., Kalinichenko V. O.* Stan ta perspektyvy rozvytku gimychodobuvnoi' promyslovosti Ukrainy. Rozrobka rodovyshh. 2014. № 1. S. 193—197.
13. *Geleta O. L.* Vykorystannja pryrodnogo kaminnja u landshaftnomu dyzajni. Koshtovne ta dekoratyvne kaminnja. 2012. № 2. S. 18—26.
14. *Geleta O. L.* Statystychni doslidzhennja i analiz kryzovyh javyssh 2008—2010 rokov na rynku dekoratyvnogo kaminnja na prykladi dynamiky eksportno-importnyh operacij v Ukraini. Koshtovne ta dekoratyvne kaminnja. 2012. № 1. S. 14—21.
15. *Geleta O. L.* Ogljad eksportno-importnyh operacij z dekoratyvnym kaminnjam v Ukraini u 2007 r. Koshtovne ta dekoratyvne kaminnja. 2008. № 2. S. 3—12.
16. *Statystychnyj bjuleten' za 2015 rik.* Kyi'v : Derzh. sluzhba statystyky Ukrainy, 2016. 101 s.
17. *Vyrobnyctvo osnovnyh vydiv promyslovoi' produkcii' za 2011—2014 rr.* URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/pr/prm_ric/prm_ric_u/vov2005_u.html.
18. *Vyrobnyctvo osnovnyh vydiv promyslovoi' produkcii' po misjacijah 2015 roku.* URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/pr/ovp/ovp_u/ovp2015.html.
19. *Doslidzhennja rynku vapna i vapnjaku v Ukraini (pidsumky 2016—2017 rokov).* URL : <http://limeindustry.in.ua/uk/pressreleases/show/42>.
20. *Doslidzhennja importno-eksportnoi' dynamiky vapnjakovogo kamenju v Ukraini.* URL : <http://limeindustry.in.ua/uk/pressreleases/show/51>.
21. *Sumarnyj obsjag importu ta eksportu u rozrizi tovarnyh pozycij za kodamy UKTZED.* URL : <http://sfs.gov.ua/ms/f11>.
22. *Zovnishnja torgivlja Ukrainy iz zaznachennjam osnovnyh kraj'n-kontragentiv.* URL : <http://sfs.gov.ua/ms/f3>.